

ברוך הוא לנח לשמר עצמו ולא יתראה בעולם.

ואם תאמר, הרי התבה הזו נראית בתוך העולם הזה והמשחית הולך בתוכו? כל זמן שלא נראים פני אדם לפני המשחית, לא יכול לשלט עליו. מנין לנו? ממצרים, שפיתוח (שמות יב) ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו עד בקר. מה הטעם? משום שהוא נמצא והוא יכול להשחית, ולא צריך להתראות לפניו. לכן היה גנוז נח וכל אלו שעמו בתוך התבה, והמשחית לא יכל לשלט עליהם.

רבי חייא ורבי יוסי היו הולכים בדרך. פגשו באותם הרי אררט. ראו רשומים בקיעים בדרך שהיו מימי המבול. אמר רבי חייא לרבי יוסי, הבקיעים הללו שהיו מימי המבול והקדוש ברוך הוא השאירם לדורי דורות, כדי שלא ימחה חטאם של הרשעים לפניו. שכן דרך הקדוש ברוך הוא: לצדיקים שעושים רצונו - רוצה שיזכרו אותם למעלה ולמטה ולא ישכח זכרם לדורי דורות לטוב. כמו זה לרשעים שלא עושים רצונו - כדי שלא ישכח חטאם, ולהזכיר ענשיהם וזכרונם לרע לדורי דורות, היינו שפיתוח (ירמיה ב) נכתם עונף לפני וגו'.

פתח רבי יוסי ואמר, (ישעיה י) צהלי קולך בת גלים הקשיבי לשה עניה ענתות. פסוק זה פרושהו החברים. אבל פסוק זה נאמר על פנסת ישראל. צהלי קולך בת גלים - פתו של אברהם אבינו, כף פרושה בת גלים, כפיתוח (שיר ד) גל נעול. גלים הם מאורות שמתכנסים והולכים ונכנסים לתוכה וממלאים אותה, כפיתוח

דא אמר קדשא בריך הוא לנח לטמרא גרמיה ולא יתחזי בעלמא.

ואי תימא האי תיבותא אתחזי בגו האי עלמא ומחבלא אזיל בגויה. כל זמנא דלא יתחזי אפי דבר נש קמי מחבלא לא יכיל לשלטאה עליה. מנלן ממצרים דכתיב, (שמות יב) ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו עד בקר. מאי טעמא בגין דאיהו אשתפח ויכיל הוא לחבלא. ולא אצטרף לאתחזאה קמיה. בגין פך הוה גניז נח וכל אנון דעמיה בתיבותא. ומחבלא לא יכיל לשלטאה עלייהו:

רבי חייא ורבי יוסי הוו אזלי בארחה. אערעו בהני טורי דקדרו, חמו רשימין בקיעין בארחה דהוו מן יומי דטופנא. אמר ליה רבי חייא לרבי יוסי הני בקיעין דהוו מיזמוי דטופנא, וקדשא בריך הוא שביק לון לדרי דרין בגין דלא יתמחי חוביהון דרשיעיא קמיה.

דכך ארחוי דקדשא בריך הוא. לזפאין דעבדין רעותיה, בעי דידפרון להו לעילא ותתא ולא יתנשי דוכרניהון לדרי דרין לטב. פגוונא דא לרשיעיא דלא עבדין רעותיה, בגין דלא יתנשי חוביהו ולאדפרא ענשייהו ודכרניהון לביש לדרי דרין. היינו דכתיב, (ירמיה ב) נכתם עונף לפני וגו'.

פתח רבי יוסי ואמר (ישעיה י) צהלי קולך בת גלים הקשיבי לשה עניה ענתות. האי קרא אוקמוה חבריא. אבל האי קרא על פנסת ישראל אתמר. צהלי קולך בת גלים, פרטיה דאברהם אבינו הכי אוקמוה בת גלים כדכתיב, (שיר השירים ד) גל נעול. גלים אנון נהרין דמתפנשי ואזלי ועאלין לגווה ומליין

לָהּ פְּדֻתָּיִב, (שיר השירים ד) שְׁלַחֲנִיךָ פְּרִדְסֵי רְמוּנִים.
 הַקְּשִׁיבִי לַיְשָׁה כְּמָה דְאֵת אָמֵר (איוב ד) לַיִשׁ
 אוֹבֵד מִבְּלֵי טָרְף. לַיִשׁ דְּכַר. לַיְשָׁה
 נוֹקְבָא. אֲמַאי אֶקְרִי לַיִשׁ, אִי מְשׁוּם (משלי ל)
 דְּכֻתִּיב לַיִשׁ גְּבוּר בְּבַהֲמָה, אוֹ מְשׁוּם דְּכֻתִּיב
 לַיִשׁ אוֹבֵד מִבְּלֵי טָרְף. אֶלֶּא כֻלָּא אִיהוּ לַיִשׁ
 גְּבוּרָה תַתְּאָה דְאֵתִי מִגְּבוּרָה עֲלֵאָה. לַיִשׁ
 אוֹבֵד מִבְּלֵי טָרְף, בְּשַׁעֲתָא דְאֲנוּן נַחֲלִין
 מִסְתַּלְקִין וְלֹא עֲאֲלִין לְגוּוּה, פְּדִין אֶתְקִרִי
 לַיְשָׁה דְאֲבִידַת מִבְּלֵי טָרְף. דְּכֻתִּיב לַיִשׁ אוֹבֵד
 מִבְּלֵי (דף טג ע"ב) טָרְף וּבְנֵי לְבִיא יִתְפְּרְדוּ.

וְכֵּה דְאָמֵר לַיְשָׁה הֵינּוּ עֲנִיָּה עֲנִיָּה מִסְפִּנָּא
 דְּמִסְפִּנּוּתָא כְּמָה דְאֵת אָמֵר, (ירמיה א) מִן
 הַכְּהֻנִּים אֲשֶׁר בַּעֲנִיָּה וְכֻתִּיב, (מלכים א ב) עֲנִיָּה
 לָךְ עַל שְׂדִיךָ. מָאִי אִירִיא. אֶלֶּא כָּל זְמַנָּא
 דְדוּד מְלָפָא הָוָה קַיִים, אֶסְתַּלַּק אֶבְיָתֵךְ
 בַּעֲוִתְרָא וּבְכֻלָּא. לְבַתֵּךְ אָמֵר לִיָּה שְׁלֵמָה
 עֲנִיָּה לָךְ עַל שְׂדִיךָ.

אֲמַאי קָרִי לִיָּה שְׁלֵמָה הַכִּי. אֶלֶּא אָמֵר לִיָּה
 בְּיוֹמֶךָ הָוָה אַבָּא בְּמִסְפִּנּוּ וְהַשְׁתָּא לָךְ
 עַל שְׂדִיךָ. הַשְׁתָּא אִית לוֹמֵר אֲמַאי אֶקְרִי
 אֶבְיָתֵךְ עֲנִיָּה. אִי תִימָא דְהָוָה מִן עֲנִיָּה, הָא
 תְּנִינָן דְּכֻתִּיב, (שמואל א כב) וַיִּמְלֹט בֵּן אֶחָד
 לְאַחִימֶלֶךְ בֶּן אַחִיטוֹב וְשֵׁמוֹ אֶבְיָתֵר. וְהוּא
 מְנוּב הָוָה, דְּהָא נוּב עִיר הַכְּהֻנִּים הָוָה. וְאָף
 עַל פִּי דְאָמְרוּ דְהִיא נוּב הִיא עֲנִיָּה וְאֲמַאי
 אֶקְרִי לָהּ עֲנִיָּה בְּגִין דְנַחֲתַת לְמִסְפִּנּוּ
 וְאֶתְאֲבִיד קֶרְתָּא עַל יְדָא דְשָׂאוּל וְאֶתְאֲבִידוּ
 כְּהֻנִּי. אֶלֶּא עֲנִיָּה כְּפַר הָוָה, וְלֹאוּ הוּא נוּב,
 וְעַל דָּא קָרִי לִיָּה אֶבְיָתֵךְ עֲנִיָּה, בְּגִין דְאָמֵר
 (מלכים א ב) וְכִי הִתְעַנִּית בְּכֻלָּא אֲשֶׁר הִתְעַנָּה אֲבִי.
 וּמִקֶּרְתָּא דְנוּב הָוָה, וְעַל מִסְפִּנּוּ דְדוּד דְהָוָה
 בְּיוֹמוֹי אֶקְרִי לִיָּה הַכִּי.

(שם) שְׁלַחֲנִיךָ פְּרִדְסֵי רְמוּנִים.
 הַקְּשִׁיבִי לַיְשָׁה, כְּמוֹ שְׁנֹאֲמֵר (איוב
 ד) לַיִשׁ אֹבֵד מִבְּלֵי טָרְף. לַיִשׁ -
 זְכַר. לַיְשָׁה - נְקֻבָּה. לְמָה נִקְרָא
 לַיִשׁ? אִם מְשׁוּם שְׁכֻתוֹב (משלי ל)
 לַיִשׁ גְּבוּר בְּבַהֲמָה, אוֹ מְשׁוּם
 שְׁכֻתוֹב לַיִשׁ אֹבֵד מִבְּלֵי טָרְף.
 אֶלֶּא הַכֹּל הוּא לַיִשׁ, גְּבוּרָה
 תַתְּוֹנָה שְׁבָאָה מִגְּבוּרָה עֲלִיּוֹנָה.
 לַיִשׁ אֹבֵד מִבְּלֵי טָרְף - בְּשַׁעֲתָא
 שְׂאוֹתָם נַחֲלִים מִסְתַּלְקִים וְלֹא
 נִכְנְסִים לְתוֹכָהּ, אַזְ נִקְרָאת לַיְשָׁה
 שְׂאוֹבְדַת מִבְּלֵי טָרְף, שְׁכֻתוֹב
 לַיִשׁ אֹבֵד מִבְּלֵי טָרְף וּבְנֵי לְבִיא
 יִתְפְּרְדוּ.

וְכֵּה שְׁאָמֵר לַיְשָׁה, הֵינּוּ עֲנִיָּה
 עֲנִיָּה, עֲנִיָּה שְׁל עֲנִיָּה, כְּמוֹ
 שְׁנֹאֲמֵר (ירמיה א) מִן הַכְּהֻנִּים אֲשֶׁר
 בַּעֲנִיָּה, וְכֻתִּיב (מלכים א-ב) עֲנִיָּה
 לָךְ עַל שְׂדִיךָ. מָה מְשִׁמֵּעֵנוּ?
 אֶלֶּא כָּל זְמַן שְׁהַמְלִיךְ דְדוּד הִיָּה
 קַיִים, עֲלָה אֶבְיָתֵךְ בַּעֲשֶׂר וּבְכֹל.
 אַחַר כֵּף אָמֵר לוֹ שְׁלֵמָה, עֲנִיָּה
 לָךְ עַל שְׂדִיךָ.

דְּמָה קָרָא לוֹ שְׁלֵמָה כֵּף? אֶלֶּא
 אָמֵר לוֹ, בְּיָמֶיךָ הִיָּה אַבָּא בְּעִנֵּי,
 וְעַכְשָׁו לָךְ עַל שְׂדִיךָ. כַּעַת יֵשׁ
 לוֹמֵר, לְמָה נִקְרָא אֶבְיָתֵךְ
 עֲנִיָּה? אִם תֹּאמֵר שְׁהִיָּה
 מִעֲנִיָּה, הִרִי שְׁנִינוּ שְׁכֻתוֹב
 (שמואל א-ב) וַיִּמְלֹט בֵּן אֶחָד
 לְאַחִימֶלֶךְ בֶּן אַחִיטוֹב וְשֵׁמוֹ
 אֶבְיָתֵר. וְהוּא מְנוּב הִיָּה, שְׁהִרִי
 נוּב הִיָּה עִיר הַכְּהֻנִּים. וְאָף עַל
 פִּי שְׁאָמְרוּ, הִיא נוּב הִיא עֲנִיָּה,
 וְלָמָּה נִקְרָאת עֲנִיָּה? מְשׁוּם
 שְׂרִדָּה לְעִנֵּי וְאֶבְיָתֵךְ הָעִיר עַל יְדֵי
 שְׂאוּל וְאֶבְיָתֵךְ הַכְּהֻנִּים. אֶלֶּא
 עֲנִיָּה כְּפַר הִיָּה, וְאִינָּה נוּב, וְלִכְּ
 קָרָא לָהּ אֶבְיָתֵךְ עֲנִיָּה, מְשׁוּם
 שְׁאָמֵר (מלכים א-ב) וְכִי הִתְעַנִּית
 בְּכֻלָּא אֲשֶׁר הִתְעַנָּה אֲבִי. וְהוּא הִיָּה
 מְהֵעִיר נוּב, וְעַל הָעִנֵּי שְׁל דְדוּד
 שְׁהִיָּה לוֹ בְּיָמֵי קָרָא לוֹ כֵּף.